

THÔNG BÁO

Rút kinh nghiệm về kiểm sát việc giải quyết vụ án dân sự

Qua công tác kiểm sát việc giải quyết các vụ án dân sự theo thủ tục giám đốc thẩm, Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng nhận thấy việc giải quyết vụ án dân sự về "Tranh chấp di sản thừa kế" giữa nguyên đơn bà Trương Thị Dung, địa chỉ: Số 07A Lý Tự Trọng, phường Lộc Thọ, thành phố Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa, với bị đơn bà Lê Thị Hồng Mai, địa chỉ: Số 01C Chi Lăng, phường Phước Tân, thành phố Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; bà Lê Thị Thu Hà và bà Lê Thị Xuân Nhài của Tòa án nhân dân tỉnh Khánh Hòa tại Bản án dân sự phúc thẩm số 01/2022/DS-PT ngày 05/01/2022, có vi phạm, cần thông báo rút kinh nghiệm, cụ thể như sau:

I. NỘI DUNG VỤ ÁN DÂN SỰ

Vợ chồng cụ Lê Đình Cẩm và cụ Trần Thị Bích Tuyết có 04 người con, gồm: Bà Lê Thị Thu Hà, bà Lê Thị Xuân Nhài, bà Lê Thị Hồng Mai và ông Lê Chí Thành (chết ngày 30/4/2016). Ông Thành có vợ là bà Trương Thị Dung và 02 con là anh Lê Chí Minh, anh Lê Chí Hiếu.

Lúc sinh thời, vợ chồng cụ Cẩm tạo lập được khối tài sản chung là nhà và đất tại số 07A Lý Tự Trọng, phường Lộc Thọ, thành phố Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa.

Ngày 06/12/2013, ngày 22/6/2016 và ngày 27/10/2017, vợ chồng cụ Cẩm và cụ Tuyết đã lập 03 di chúc được công chứng tại Phòng Công chứng số 1, tỉnh Khánh Hòa, thể hiện: Để lại toàn bộ nhà, đất nêu trên và nghĩa vụ đối với tài sản cho con trai là ông Lê Chí Thành, con dâu là bà Trương Thị Dung và các cháu là Lê Chí Minh và Lê Chí Hiếu.

Ngày 07/4/2019, cụ Tuyết chết. Ngày 06/9/2019, cụ Cẩm lập di chúc được công chứng tại Văn phòng Công chứng Kim Ngân, thể hiện: Để lại ½ nhà và đất nêu trên, phần di sản cụ Cẩm được hưởng của cụ Tuyết và nghĩa vụ đối với tài sản cho các con gái gồm: Bà Lê Thị Thu Hà, bà Lê Thị Xuân Nhài và bà Lê Thị Hồng Mai.

Ngày 15/10/2019, cụ Cẩm chết, những người thừa kế của cụ Cẩm và cụ Tuyết không thỏa thuận được việc phân chia tài sản theo di chúc.

Nguyên đơn bà Trương Thị Dung khởi kiện yêu cầu Tòa án tuyên bố di chúc ngày 06/9/2019 vô hiệu; công nhận hiệu lực của di chúc ngày 27/10/2017; công nhận quyền sở hữu, sử dụng, định đoạt của bà Trương Thị Dung, anh Lê Chí Minh và anh Lê Chí Hiếu đối với nhà và đất tại 07A Lý Tự Trọng; buộc Ngân hàng TMCP Á Châu giao Giấy chứng nhận quyền sở hữu nhà ở và quyền sử dụng đất ở cho nguyên đơn và không chấp nhận toàn bộ yêu cầu của bị đơn.

Bị đơn bà Lê Thị Thu Hà, bà Lê Thị Xuân Nhài và bà Lê Thị Hồng Mai yêu cầu công nhận di chúc ngày 06/9/2019 có hiệu lực pháp luật và yêu cầu chia tài sản nhà và đất theo di chúc trên và chia số tiền thuê nhà là 360.000.000 đồng.

II. QUÁ TRÌNH GIẢI QUYẾT CỦA TÒA ÁN

Bản án dân sự sơ thẩm số 45/2020/DS-ST ngày 29/9/2020 của Tòa án nhân dân thành phố Nha Trang chấp nhận yêu cầu khởi kiện của nguyên đơn, tuyên bố di chúc ngày 06/9/2019 vô hiệu. Công nhận hiệu lực của di chúc ngày 27/10/2017; công nhận quyền sở hữu, sử dụng, định đoạt của bà Trương Thị Dung, anh Lê Chí Minh và anh Lê Chí Hiếu đối với nhà và đất tại 07A Lý Tự Trọng và buộc Ngân hàng TMCP Á Châu giao Giấy chứng nhận quyền sở hữu nhà ở và quyền sử dụng đất ở cho nguyên đơn. Bác toàn bộ yêu cầu của bị đơn bà Lê Thị Thu Hà, bà Lê Thị Xuân Nhài và bà Lê Thị Hồng Mai.

Bản án dân sự phúc thẩm số 01/2022/DS-PT ngày 05/01/2022 của Tòa án nhân dân tỉnh Khánh Hòa, quyết định: Hủy bản án dân sự sơ thẩm nêu trên và chuyển hồ sơ vụ án cho Tòa án nhân dân thành phố Nha Trang giải quyết lại vụ án theo thủ tục sơ thẩm.

Ngày 28/02/2022, bà Trương Thị Dung có đơn đề nghị kháng nghị theo thủ tục giám đốc thẩm đối với bản án dân sự phúc thẩm nêu trên.

Ngày 14/11/2022, Chánh án Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng ban hành Quyết định kháng nghị giám đốc thẩm số 32/2022/KN-DS đối với bản án dân sự phúc thẩm và đề nghị hủy bản án dân sự phúc thẩm và giữ nguyên bản án dân sự sơ thẩm nêu trên.

Tại Quyết định giám đốc thẩm số 68/2022/DS-GĐT ngày 05/12/2022 của Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng chấp nhận kháng nghị Chánh án Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng hủy Bản án dân sự phúc thẩm số 01/2022/DS-PT ngày 05/01/2022 của Tòa án nhân dân tỉnh Khánh Hòa, giữ nguyên Bản án dân sự sơ thẩm số 45/2020/DS-ST ngày 29/9/2020 của Tòa án nhân dân thành phố Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa.

III. NHỮNG VẤN ĐỀ CẦN RÚT KINH NGHIỆM

Lúc 17 giờ 20 phút ngày 06/9/2019, tại nhà bà Lê Thị Hồng Mai (địa chỉ số 01C Chi Lăng, phường Phước Tân, thành phố Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa) Công chứng viên, Văn phòng Công chứng Kim Ngân công chứng Bản di chúc nội dung để lại phần di sản của cụ Cẩm (½ nhà và đất tại số 07A Lý Tự Trọng, phường Lộc Thọ, thành phố Nha Trang) và phần di sản cụ Cẩm được hưởng của vợ là Trần Thị Bích Tuyết và nghĩa vụ đối với tài sản cho các con gái là bà Lê Thị Thu Hà, bà Lê Thị Xuân Nhài và bà Lê Thị Hồng Mai; có mặt hai người làm chứng là bà Nguyễn Thị Như Nguyệt và bà Hà Thị Dung đều làm việc tại Văn phòng Công chứng Kim Ngân.

Tuy nhiên, trước đó ngày 27/5/2019, anh Lê Chí Minh (cháu cụ Cẩm) đã gửi đơn xin ngăn chặn, kèm theo Kết quả trắc nghiệm tâm lý ngày 26/4/2019 của Bệnh viện chuyên khoa tâm thần thuộc Sở y tế tỉnh Khánh Hòa kết luận qua kết quả trắc nghiệm tâm lý: *Cụ Cẩm bị suy giảm nhận thức mức độ nặng* và được chuẩn đoán: *Mất trí không biệt định và không có chỉ định dùng thuốc để điều trị* tới Văn phòng Công chứng Kim Ngân, đề nghị không công chứng các văn bản liên quan đến cụ Cẩm nhưng Công chứng viên đã không xác minh, làm rõ năng lực hành vi dân sự của cụ Cẩm và vẫn tiến hành công chứng bản di chúc ngày 06/9/2019 là không đúng quy định tại khoản 5 Điều 40 của Luật Công chứng năm 2014.

Khoản 5 Điều 40 Luật Công chứng quy định: *"Trong trường hợp có căn cứ cho rằng trong hồ sơ yêu cầu công chứng có vấn đề chưa rõ, việc giao kết hợp đồng, giao dịch có dấu hiệu bị đe dọa, cưỡng ép, có sự nghi ngờ về năng lực hành vi dân sự của người yêu cầu công chứng hoặc đối tượng của hợp đồng, giao dịch chưa được mô tả cụ thể thì công chứng viên đề nghị người yêu cầu công chứng làm rõ hoặc theo đề nghị của người yêu cầu công chứng, công chứng viên tiến hành xác minh hoặc yêu cầu giám định; trường hợp không làm rõ được thì có quyền từ chối công chứng"*.

Do vậy, theo quy định tại Điều 630 Bộ luật dân sự thì bản di chúc này không đảm bảo tính hợp pháp nên không được pháp luật bảo vệ; bản án sơ thẩm chấp nhận yêu cầu khởi kiện của nguyên đơn tuyên bản di chúc ngày 06/9/2019 vô hiệu là có cơ sở; bản án phúc thẩm chỉ xem xét, đánh giá phần thủ tục tố tụng của Tòa án cấp sơ thẩm và hủy bản án sơ thẩm là không cần thiết và không đánh giá đầy đủ các tài liệu, chứng cứ có tại hồ sơ vụ án. Vì vậy, Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng đã hủy toàn bộ bản án phúc thẩm.

Trên đây là vụ án "Tranh chấp di sản thừa kế". Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng thông báo đề Viện kiểm sát nhân dân các tỉnh, thành phố trong khu vực nghiên cứu, rút kinh nghiệm, nhằm nâng cao chất lượng công tác kiểm sát giải quyết các vụ án dân sự/.

Nơi nhận:

- Đ/c Nguyễn Quang Dũng - PVT VKSTC (để b/c);
- Vụ 9, Vụ 14, VC1, VC3, VPKSTC;
- VKS 12 tỉnh, TP trong khu vực;
- Lãnh đạo VC2;
- Trang tin điện tử VC2;
- VT Viện nghiệp vụ 1,2,3;
- Lưu HS, V2, VP VC2 *quh*

**KT.VIỆN TRƯỞNG
PHÓ VIỆN TRƯỞNG**

Phan Vũ Hoàng